

Lippu-käytännösääntötyöpaja 10.10.2017

- henkilötietojen suoja
- tunnistaminen
- maksupalvelut

 Viestintävirasto

 Liikennevirasto

 Trafi

Työpajat

PVM	Aihe	Vetäjä
TI 12.9.17 klo 9-12	<ul style="list-style-type: none">vastuu matkustajalleliikkumispalveluverkoston toimijoiden keskinäiset vastuut	Merja Saari, Viestintävirasto
TI 10.10.17 klo 9-12	<ul style="list-style-type: none">henkilötietojen suojatunnistaminenmaksupalvelut	Eija Alavesa ja Anne Lohtander, Viestintävirasto
TO 26.10.17 klo 9-12	<ul style="list-style-type: none">tekniset rajapinnatliikennepalvelulain sopimusvelvoitteettietoturva	Anne Lohtander, Viestintävirasto
KE 8.11. klo 8.30-11.30	<ul style="list-style-type: none">Muut kysymyksetKäytännesääntöjen ylläpitoHankintojen esittelyä	Ritva Suurnäkki, Viestintävirasto

Roolit lain mukaan

- **Kuljetuspalvelu**
 - = henkilöiden tai tavaroiden kuljettamista ammattimaisesti
 - = ammattimaisella kuljettamisella tiellä henkilöiden tai tavaroiden kuljettamista tiellä tulonhankkimistarkoituksessa korvausta vastaan
- **Välityspalvelu**
 - = kuljetusten välittämistä korvausta vastaan lukuun ottamatta palvelua, jossa välitetään vain palveluntarjoajan omia kuljetuksia
- **Yhdistämisspalvelu**
 - = matkaketjujen [...] muodostamista korvausta vastaan yhdistelemällä eri palveluntarjoajien liikkumispalveluja
 - = liikkumispalvelulla liikennepalveluja ja niihin välittömästi liittyviä tukipalveluja, kuten välityspalveluja, tietopalveluja ja pysäköintipalveluja
 - = liikennepalvelulla mitä tahansa julkista tai yksityistä liikenteeseen liittyvää palvelua tai palveluyhdistelmää, jota tarjotaan yleisölle tai yksityiseen käyttöön
- **Maksupalvelu (clearing)**
 - = maksupalvelulain mukainen toimija

Keskustelua työpajassa - määritelmät

- Liikkumispalveluverkostossa on useita erilaisia rooleja, joihin liittyy erilaisia vastuita ja velvoitteita
- Määritelmät ovat osin päällekkäisiä ja osa toimijoista on useissa rooleissa
- Esimerkkejä erilaisista rooleista kaivataan
- LVM:llä on asiasta grafiikka asiasta, josta voi olla apua

Työpaja 2 -- 10.10.17 klo 9-12

Tietosuoja

Tavoitteena laatia käytännesääntöihin yleiskuvaus

- a) mitkä ovat henkilötietoja
 - b) mitkä ovat yleisellä tasolla lailliset käsittelyperusteet
 - c) Mitä ovat rekisterinpitäjän ja käsittelijän roolit
 - d) mitä ovat henkilötietoihin liittyvät käyttäjän oikeudet
 - e) Anonymisointi (LISÄYS)
- ❑ Valmistelussa hankitaan oikeudellinen selvitys kansallisen lain ja EU:n tietosuoja-asetuksen tietosuojavelvoitteiden soveltamisesta verkostossa.
- Tietosuojavaltuutettu on henkilötietojen käsittelyn valvontaviranomainen.

Maksupalvelut

Tavoitteena laatia käytännesääntöihin

- a) Neuvontaa maksupalvelulain velvoitteiden olemassaolosta, jos toimijat huolehtivat itse maksupalveluista
 - b) Muistilista seikoista, joista on hyvä sopia maksutapojen, maksujen välittämisen ja clearaamisen suhteen
 - c) muita toimijoiden esille nostamia seikkoja sopimusten kannalta
- Finanssivalvonta on maksupalvelulakia valvova viranomainen.

Tunnistus

Tavoitteena laatia käytännesääntöihin

- a) Anonyymi asiointi (LISÄYS)
 - b) Muistilista seikoista, joista matkaketjun toimijoiden on hyvä sopia matkustajan mahdollisessa tunnistamisesta
 - c) Tunnistaa tunnistamisen tapoja
- Viestintävirasto valvoo *vahvaa sähköistä tunnistamista* ja sen välitystä

Tietosuoja

Tietosuoja / Henkilötietojen käsittely

- Mitkä ovat henkilötietoja?

- » 'henkilötiedoilla' tarkoitetaan kaikkia tunnistettuun tai tunnistettavissa olevaan luonnolliseen henkilöön, jäljempänä 'rekisteröity', liittyviä tietoja; tunnistettavissa olevana pidetään luonnollista henkilöä, joka voidaan suoraan tai epäsuorasti tunnistaa erityisesti tunnistetietojen, kuten nimen, henkilötunnuksen, sijaintitiedon, verkkotunnistetietojen taikka yhden tai useamman hänelle tunnusomaisen fyysisen, fysiologisen, geneettisen, psyykkisen, taloudellisen, kulttuurillisen tai sosiaalisen tekijän perusteella ([GDPR](#) 4 artikla)
- » Määritelmä on laaja

Keskustelua työpajassa - tietosuoja

- Pohdittiin sitä, mitkä ovat ne tilanteet, joissa henkilötietoja ei käsiteltäisi
 - » Esim. kamerat bussissa voivat johtaa henkilötietojen käsittelyyn
 - » Esimerkiksi dynaaminen IP-osoite on oikeuskäytännön mukaan henkilötieto
 - » Anonymisoidun tiedon hyödyllisyys vähäinen matkaketjussa
- Todettiin myös, että tiedon on oltava toisellekin toimijalle henkilötietoa, jos se jollekin muulle toimijalle on henkilötietoa
- Pääsääntöisesti todettiin, että liikkumispalveluverkostossa on useimmiten sellainen tilanne, että henkilötietoja käsitellään

Anonyymi vai pseudonyymi tieto

- Anonymisointi (GDRP resitaali 26)
 - » tiedot, jotka eivät liity tunnistettuun tai tunnistettavissa olevaan luonnolliseen henkilöön, **tai**
 - » henkilötietoihin, joiden tunnistettavuus on poistettu siten, ettei rekisteröidyn tunnistaminen ole tai ei ole enää mahdollista.
 - » EU:n tietosuojatyöryhmä ([WP 29, 5/2014](#)) antanut lausunnon, jossa arvioinut erilaisten tekniikoiden tehokkuutta, rajoituksia ja antanut suosituksia
 - » Tiukat tekniset edellytykset
- Pseudonymisointi (GDPR 4 artikla)
 - » Henkilötietoja käsitellään niin, että henkilötietoja ei voida enää yhdistää tiettyyn henkilöön käyttämättä lisätietoja, edellyttäen että tällaiset lisätiedot säilytetään erillään ja niihin sovelletaan teknisiä ja organisatorisia toimenpiteitä, joilla varmistetaan, ettei henkilötietojen yhdistämistä tunnistettuun tai tunnistettavissa olevaan luonnolliseen henkilöön tapahdu
 - » On henkilötietojen käsittelyä
 - » "token" / "ID" pseudonymisoinnissa?

Keskustelua työpajassa - tietosuoja

- Todettiin, että esimerkiksi pelkkä liikennetieto yhdistämis-/välityspalvelussa ei ole henkilötietoa
- WP29 anonymisointidokumentti:
http://ec.europa.eu/justice/data-protection/article-29/documentation/opinion-recommendation/files/2014/wp216_fi.pdf

Käsittelyperusteet

- Käsittelyn lainmukaisuus (GDPR 6 artikla)
 - » Suostumus
 - » **Sopimuksen täytäntöön paneminen**
 - » Rekisterinpitäjän lakisääteiset velvoitteet
 - » Elintärkeiden etujen suojaaminen
 - » Yleistä etua koskeva tehtävä tai julkisen vallan käyttäminen
 - » **Rekisterinpitäjän tai kolmannen osapuolen oikeudet edut ja niiden toteuttaminen**
 - » Kansallisesti voidaan sopia muistakin yksityiskohtaisimmista säännöksistä ([TATTI-työryhmän mietintö](#), jossa ehdotetaan HetiL 8.1 § 8 kohtaa vastaavaa säännöstä)
- Tällä hetkellä [henkilötietolaki 8 §](#)

Keskustelua työpajassa - tietosuoja

- Todettiin, että yleisesti matkaketjussa henkilötietojen käsittelyperusteena voisivat olla lähinnä:
 - » Sopimuksen täytäntöön paneminen ja
 - » Rekisterinpitäjän tai kolmannen osapuolen oikeutetut edut ja niiden toteuttaminen
- Todettiin, että muussa tilanteessa, kun kyseessä on jokin muu kuin matkaketjun toteuttamisen mahdollistava henkilötietojen käsittely, käsittelyperuste voi olla suostumus
- Todettiin, että käyttötarkoitussidonnaisuus henkilötietojen käsittelyssä on tärkeää
- Tiedossa ei ole, mitä "kolmannen osapuolen oikeutetut edut" käytännössä tarkoittaa
- Todettiin vielä, että käsittelyperusteella on vaikutusta myös käyttäjän oikeuksiin
 - » Käsittely tietyllä perusteella luo käyttäjälle erilaisia oikeuksia

Rekisterinpitäjä ja käsittelijä (GDPR 4 artikla)

- Rekisterinpitäjä
 - » 'rekisterinpitäjällä' luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, viranomaista, virastoa tai muuta elintä, joka yksin tai yhdessä toisten kanssa määrittelee henkilötietojen käsittelyn tarkoitukset ja keinot
- Käsittelijä
 - » luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, viranomaista, virastoa tai muuta elintä, joka käsittelee henkilötietoja rekisterinpitäjän lukuun
- Keskinäiset sopimukset (28 artikla 3. kohta)
- Tunnistetut tilanteet?

Keskustelua työpajassa - tietosuoja

- Rekisterinpitäjä ja käsittelijä vastuut verkostossa on tunnistettava
- Kysyttiin yhteisrekisterinpitäjistä
 - » Todettiin, että tällöin on oltava aidosti yhteinen rekisteri ja käsittelyperuste, mikä ei välttämättä sovellu matkaketjuun, jossa toimijoilla on todennäköisesti myös omia intressejä
- Todennäköisempää on rinnakkainen rekisterinpitäjäyys (co-controller), esimerkiksi tilanteessa, jossa tietojenkäsittelyä on ulkoistettu (käsittelijälle)
- Lisäksi, jos kyseessä on puhdas välittäjä, voisi olla myös kysymys käsittelijäroolista

Henkilön/rekisteröidyn oikeudet (GDPR III luku)

- Käyttäjän informointi Läpinäkyvää, helposti ymmärrettävää, selkeä ja yksinkertainen kieli
 - » Rekisteriseloste
- Oikeus tarkistaa tiedot ja oikeus siirtää tiedot
 - » Oikeus tarkastaa tiedot
 - » Oikeus saada kopio tiedoista
 - » Oikeus vaatia virheellisten tietojen korjaamista tai vaatia poistettavaksi tietoja
- Oikeus peruuttaa suostumus
 - » Jos käsittelyperuste on suostumus, henkilöllä on myös oikeus peruuttaa suostumus
 - » Ei takautuvaa peruuttamisoikeutta
- Liittymät kuluttajan oikeuksiin
 - » Informointi, riittävät tiedot tuotteesta/palvelusta, Kuluttajansuojalaki

Keskustelua työpajassa - tietosuoja

- KKV ehdotti, että listaan lisätään sopimusehtojen kohtuullisuusasia, mikä todettiin tärkeäksi
- Todettiin, että käsittelyperusteella on vaikutusta rekisteröidyn oikeuksiin
- Lisäksi todettiin, että erityisesti informointi on tärkeää
 - » Informoinnissa voitaisiin käyttää myös symboliikkaa tulevaisuudessa
 - » Haastetta on tämän osalta myös palvelumuotoilulle
- Kysyttiin portabilitystä, johon TSV totesi, että jossain vaiheessa on tulossa aiheesta ohjeistusta

Tarkistuslista - matkaketjun elinkaari

- **Yhdistämispalvelu tarjoaa matkaketjun matkustajalle**
 - » Hankkiiko yhdistämispalvelu matkaketjun osat anonymina vai henkilöitynä? (Token?)
 - » Asiakkuus (Onko muidenkin kuin yhdistämispalvelun?)
 - » Asiakkaan informointi (Kenen velvollisuus?)
- **Lipun toimittaminen**
 - » Onko lippu yhdistettu johonkin henkilöön tai ID-tietoon (tokeniin)
 - » Validointi (tarvitaanko käytetäänkö henkilötietoja lipun voimassaolon varmistamisessa)
- **Maksaminen**
 - » Maksupalvelu rekisterinpitäjänä
 - » Käsittelevätkö muut matkaketjussa maksutietoja?
 - » Voiko clearata anonymistit?
- **Uudelleenreititys**
 - » Matkustaja ja lipun voimassaolon/matkaketjun tunnistaminen, jos on tarve
- **Jälkikäteiset korvaukset**
 - » Miten matkaketjun toimija tietää, että korvausta on hakemassa oikea henkilö/lipun haltija?
- **Tilastointi ja open data**
 - » Keillä toimijoilla ja mitkä käsittelyperusteet?
 - » Anonymisointi?

Keskustelua työpajassa - tietosuoja

- Työryhmässä todettiin, että olisi hyvä tietää, missä kohdassa matkaketjua voidaan tunnistaa, onko lippu jo käytetty

Maksupalvelut

Maksupalvelut

- Hankitaanko maksupalvelu vai huolehditaanko itse?
 - » Oletus, että hankitaan
 - » Jos itse, maksupalvelulain velvoitteet (Finanssivalvonta)
- Mistä seikoista on hyvä sopia
 - » Maksutavat (Onko matkustajalle tarjotuilla maksutavoilla merkitystä tukkutasolla?)
 - » Maksujen välittäminen (Onko esimerkiksi merkitystä sillä, että käytetään eri maksupalveluita?)
 - » Clearing (Kuka tekee? Miten usein?)
- Muita kysymyksiä sopimusten kannalta?

Keskustelua työpajassa - maksupalvelut

- Todettiin, että helpoin tapa on hankkia maksunvälityspalvelu jo olemassa olevalta tarjoajalta
- Kysymyksiin oli vastaamassa asiantuntija Finanssivalvonnasta
- Keskeinen kysymys on, tuleeko yhdistämispalvelu myös maksupalvelulain mukaiseksi maksupalvelun tarjoajaksi
 - » Jos ottaa maksuja omaan lukuun, ei ole maksupalvelun tarjoaja
 - » Jos kokoaa muita palveluita, ottaa niiltä maksut ja välittää maksuja muille, on maksupalvelua
 - » Todettiin, että liikkumispalveluun liittyvä maksunvälitys voi olla maksupalvelulain soveltamisalan ulkopuolella sillä perusteella, että kysymyksessä on rajattu verkko (kuljetuspalvelut ovat esimerkkinä MPL:n perusteluissa) - mutta jos yhdistetään jotain muuta palvelua esim. parkkimaksuja palveluun, kyseessä ei enää ole rajattu verkko
- Todettiin, että toteutuksella/liiketoimintamallilla on merkitystä
 - » Esim. Wolt tilaa itse ruuat omiin nimiinsä ja myy ne edelleen kuluttajalle, jolloin toiminta ei ole maksupalvelun tarjontaa
- Keskusteltiin myös matkapaketeista
 - » Tietyissä tilanteissa maksunvälitystä koskeekin valmismatkasääntely
 - » näiden osalta valvova viranomainen on KKV
- Merkitystä on sillä, onko maksupalvelun tarjonta *vähäistä* vai ei
 - » Molemmista toimilupa Fivalta
 - » lupaprosessin kesto on tyypillisesti 6 kk luokkaa ja useimmiten tarvitaan täydennyksiä
 - » Vähäisellä toimijalla on kevyempi toimilupamenettely
- Todettiin myös, että tarjotuilla maksutavoilla ei ole merkitystä maksupalveluroolin kannalta, paitsi käteisen osalta
- Keskusteltiin lyhyesti siitä, että kuka ottaisi maksun kussakin tilanteessa välitys- ja yhdistämispalveluiden osalta
 - » Mahdollista koota itse tai hankkia kootusti useita "maksuseiniä", joita maksupalveluntarjoajat tarjoavat
 - » Kommentoitiin, että nykyiset tekniset toteutukset eivät ole kyseisenlaisia nykyisellään
- Lopuksi todettiin vielä, että hyvitysten järjestäminen maksupalvelujen kanssa on tärkeää, korvausvastuu- ja takautumiskuviot on selvitettävä

Tunnistus

Tunnistus

- Anonyymi asiointi
 - » Vertaa henkilötietojen käsittelyn tarve matkaketjussa (ks. aikaisemmat tietosuojakalvot)
- Tunnistustavat
 - » Millaista varmuutta tarvitaan matkustajan henkilöllisyydestä?
 - » Onko väliä, jos ID ei yhdistettävissä todelliseen henkilöön? Mitkä ovat tällaiset tilanteet?
 - » Maksaminen tunnistuksena? (Onko maksaja aina matkustaja? Maksuväline ID:nä?)
 - » Tarjolla heikkoja ja vahvoja sähköisiä tunnistustapoja

Keskustelua työpajassa - tunnistus

- Keskusteltiin, että tässäkin on huomioitava kuljetusmuotokohtaisuus eli joidenkin kuljetusmuotojen kohdalla on saatava varmuus matkustajan henkilöllisyydestä
- Todettiin, että merkitystä on myös sillä, missä vaiheessa henkilön sitominen matkaketjuun tehdään
 - » Esim. henkilöllisyys voidaan varmistaa henkilötodistuksella matkustamisen yhteydessä
- Lisäksi todettiin, että henkilö on tunnistettava jossain määrin ainakin seuraavissa tilanteissa:
 - » Jos alennus saadaan henkilöllisyyden perusteella
 - » Kun kyseessä on henkilökohtaiset lipputuotteet/kausiliput
- Keskusteltiin lyhyesti heikosta ja vahvasta sähköisestä tunnistamisesta
 - » Viestintävirasto informoi, että vahvaa sähköistä tunnistamista pitäisi lähitulevaisuudessa olla tarjolla asiointipalveluille kootusti uusilta tunnistusvälityspalveluilta – vahva sähköinen tunnistaminen on Viestintäviraston valvomaa toimintaa
 - » Todettiin, että vahva tunnistaminen voi olla alaikäiselle ongelmallinen, jos ei tunnistusvälinettä
- Maksamisesta tunnistuksena kommentoitiin, että sähköinen maksuväline ei välttämättä toimi tunnistusvälineenä, mutta voisi mahdollisesti toimia tunnisteena

Seuraava työpaja

26.10.17

Työpaja 3 -- 26.10.2017 klo 9-12

Rajapintamäärittelyt

- Käytännesäännöissä informaatio ja suositus Lippu-projektin teknisten määrittelyiden hyödyntämisestä
- Vähimmäisattribuutit
 - a) sisältyvät em. spekseihin
 - b) erotellaan teknisesti välttämättömät ja optionaaliset
 - c) Huomioidaan muut tietoja koskevat säännökset
 - d) Selvennetään liikennepalvelulain eri tietopykälien suhde toisiinsa

Sopimusvelvoitteet

- Käytännesäännöissä pyritään selventämään liikennepalvelulain valossa
 - a) Mitä rajapintojen avaaminen tasapuolisin jne. ehdoin tarkoittaa käytännössä edellyttää toimijoilta
 - b) Miltä osin edellyttää sopimista
 - c) millä edellytyksillä sopimuksen tekemisestä voi kieltäytyä
 - d) keille on avattava rajapinta, keiden kanssa on sovittava
 - e) mitä tietoja on julkaistava ennalta/mihin sitouduttava rajapintaa avattaessa

Tietoturva

- sopijapuolten tietoturvakäytännöt
- tiedonvaihto tietoturvauhkista ja -loukkauksista
- tiedottamiskäytännöt
- häiriötietojen käsittely
- yhteistö virhetilanteiden/häiriöiden selvittämiseksi

Käytettävyys, laatu

- käytettävyydestä ja kapasiteetista sopiminen
- reaaliaikaisesta tiedosta sopiminen
- muutosten vaikutukset muihin toimijoihin
- vika-, huolto- ja mutostilanteiden tiedottaminen

Ilmoittautuminen seuraaviin työpajoihin

- Sähköpostikutsu tullaan lähettämään **lippuverkoston jakelulistalle**
 - **doodle-ilmoittautuminen** työpajoittain
 - Ennakkoilmoittautumisia kerätään tilojen ja kahvin mitoittamista varten
- Jos et ole jakelussa ja saa sitä kautta kutsua doodleen, ole yhteydessä **sähköpostitse** virpi.liehu (at) ficora.fi viimeistään muutamaa päivää ennen työpajaa
- Kutsuja ja tietoa työpajoista voi mielellään välittää eteenpäin
- Työpajojen muistiinpanot jaetaan lippuverkostolle

Suomi
Finland
100

 Viestintävirasto

**Liik
enne
vira
sto**

Trafi